

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 11 28
COM(2023) 755 final

2023/0439 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

**kuria nustatomos būtiniausios padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi
Sajungoje prevencijos ir kovos su tokia veikla taisyklės ir kuria pakeičiama Tarybos
direktyva 2002/90/EB ir Tarybos pamatinis sprendimas 2002/946 TVR**

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Neteisėtas migrantų gabenimas yra nusikalstama veikla, kurią vykdant siekiama tik pelno ir nepaisoma žmogaus gyvybės ir orumo, pažeidžiamos pagrindinės žmonių teisės ir daromas neigiamas poveikis ES migracijos valdymo tikslams.

Kova su neteisėtu migrantų gabenimu ir šios veiklos prevencija yra vienas iš Europos Sąjungos prioritetų, kuris yra labai svarbus siekiant visapusiškai spręsti neteisėtos migracijos problemą. Nusikaltėlių tinklai naudojami žmonių neviltimi ir, siekdami palengvinti neteisėtą migraciją, gabena juos sausumos, jūrų ir oro maršrutais, taip sukeldami pavojų žmonių gyvybei ir visais būdais siekdami kuo didesnio pelno.

2023 m. rugsėjo 13 d. pranešime apie Sąjungos padėtį Pirmininkė U. von der Leyen paragino sustiprinti visas Sąjungos turimas priemones, kad būtų galima veiksmingai kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu, atnaujinant šiuo metu galiojančią daugiau nei prieš du dešimtmečius priimtą teisės aktų sistemą. Ji taip pat paragino sugriežtinti valdymą neteisėto žmonių gabenimo srityje ir padidinti ES agentūrų, visų pirma Europolo, vaidmenį. Pirmininkė taip pat pabrėžė, kad atremiant šį pasaulinį iššūkį reikia bendradarbiauti su partneriais, todėl Komisija rengia tarptautinę konferenciją ir kuria Pasaulinį aljansą, ragindama imtis veiksmų siekiant kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu.

Neteisėto migrantų gabenimo į ES ir jos viduje yra iki šiol neregėto masto, kuris didėja dėl atsirandančių ir stiprėjančių krizių, visų pirma ekonomikos nuosmukio, su klimato kaita susijusių ekstremaliųjų aplinkos situacijų, taip pat konfliktų ir demografinių problemų daugelyje trečiųjų šalių. Dėl neteisėto migrantų gabenimo didėja neteisėtai į ES atvykstančių asmenų skaičius: 2022 m. prie ES išorės sienų nustatyta apie 331 000 neteisėto sienos kirtimo atvejų – šis skaičius yra didžiausias nuo 2016 m. ir 66 proc. didesnis, palyginti su ankstesniais metais¹. 2023 m. iki rugsėjo mėn. pabaigos prie ES išorės sienų buvo nustatyta apie 281 000 neteisėto sienos kirtimo atvejų, t. y. 18 proc. daugiau, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu 2022 m. Šie duomenys sutampa su informacija apie neteisėto žmonių gabenimo veiklos padidėjimą – 2022 m. valstybės narės *FRONTEX* pranešė apie rekordinį neteisėtai migrantus gabenusių asmenų skaičių (daugiau kaip 15 000)². Atsižvelgiant į tai, kad 2023 m. padaugėjo neteisėtai atvykstančių asmenų, ir į įvairias pasaulines krizes įvairiose kilmės ir tranzito šalyse, galima tikėtis nuolatinių didelių ir galbūt didesnių migracijos srautų į Europą³ ir susijusios neteisėto žmonių gabenimo nusikalstamos veiklos.

Apskaičiuota, kad daugiau kaip 90 proc. į ES atvykstančių neteisėtų migrantų naudojasi neteisėtai žmones gabenančių asmenų⁴, kurie daugiausia veikia kaip nusikalstamos organizacijos, paslaugomis. Be to, neteisėto žmonių gabenimo tinklai iš savo nusikalstamos veiklos gauna didelį pelną, kuris visame pasaulyje kasmet siekia 4,7–6 mlrd. EUR⁵. Todėl siekiant sumažinti neteisėtą migraciją itin svarbu ryžtingai ir tvirtai reaguoti į neteisėtai

¹ 2023–2024 m. *FRONTEX* rizikos analizė.

² 2023–2024 m. *FRONTEX* rizikos analizė.

³ 2023–2024 m. *FRONTEX* rizikos analizė.

⁴ Europolo duomenimis.

⁵ Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro pasaulinis neteisėto migrantų gabenimo tyrimas (2018 m.).

žmones gabenančių asmenų veiklą. Apskaičiuota, kad dėl nuožmių neteisėtai migrantus gabenančių asmenų veiklos, ypač jūroje, nuo 2014 m. žuvo daugiau kaip 28 000 žmonių⁶.

Maždaug pusė neteisėto migrantų gabenimo tinklų taip pat dalyvauja kitoje nusikalstamoje veikoje, kaip antai prekyboje žmonėmis, narkotikų ir šaunamųjų ginklų kontrabandoje, kartu sudarydami palankesnes sąlygas neteisėtam antriniam judėjimui ES viduje. Teisėsaugos ir teisminės institucijos turi spręsti įvairias ir nuolat kintančias problemas, susijusias su: sparčiai kintančiais ir pritaikomais neteisėtai žmones gabenančių asmenų *modi operandi*; dažnesniu grasinimų ir smurto prieš migrantus ir teisėsaugos institucijas naudojimu⁷; sunkumais nustatant neteisėtai žmones gabenančių asmenų, kurie slepiasi ES nepriklausančiose šalyse, buvimo vietą ir mėginant juos suimti; daugybės įvairių transporto priemonių naudojimu, tarp jų – netinkami plaukioji ir sunkiau aptinkami laivai (pvz., žvejybos laivai ir metalinės valtys), kelių transporto priemonės, kuriose pavojingai slepiami migrantai, taip pat komerciniai ir užsakomieji skrydžiai, kuriais migrantai vis dažniau vežami į netoli ES esančias arba su ja besiribojančias šalis, iš kurių migrantai mėgina neteisėtai atvykti į ES⁸; skaitmeninių priemonių naudojimu visais proceso etapais, reklamuojant kontrabandos paslaugas, maršrutus ir kainas internete, taip pat klastojant dokumentus; kriptovaliutų, skaitmeninių pinigų ar kitų neoficialių mokėjimo formų (pvz., „Hawala“) naudojimu⁹.

Kova su neteisėtu migrantų gabenimu yra labai svarbi siekiant išardyti organizuotas nusikalstamas grupes, kurių veikla tampa žmogaus teisių pažeidimų ir mirčių priežastimi, ir kovoti su didėjančio masto neteisėta migracija į ES. Siekiant visapusiško ir tvaraus požiūrio į migraciją reikia derinti tvirtus ir efektyvius veiksmus, kuriais būtų papildomos abipusiškai naudingos partnerystės su kilmės ir tranzito šalimis, šalinamos pagrindinės migracijos, visų pirma neteisėtos migracijos, priežastys ir kartu kovojama su organizuotu nusikalstamumu, įskaitant neteisėtą migrantų gabenimą ir prekybą žmonėmis. Naujajame migracijos ir prieglobsčio pakte¹⁰, laikantis visapusiško požiūrio į migraciją, pagrindinis dėmesys skiriamas neteisėto žmonių gabenimo prevencijai ir kovai su juo.

Reikia modernizuoti ir sustiprinti esamą ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu teisinę ir operatyvinę sistemą, kad būtų galima sugriežtinti Europos Sąjungos turimas priemones, skirtas užkirsti kelią šiai nuolat kintančiai nusikalstamai veiklai ir į ją reaguoti, be kita ko, atsižvelgiant į Jungtinių Tautų protokole dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru nustatytus Sąjungos ir jos valstybių narių teisinius įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę.

Šis pasiūlymas dėl direktyvos yra priemonių rinkinio, kuriuo įgyvendinamas Pirmininkės U. von der Leyen raginimas ir kuriuo siekiama modernizuoti ir sustiprinti esamą teisinę sistemą ir nustatyti Sąjungai pagal paskirtį tinkamas taisykles, dalis. Šiuo pasiūlymu atnaujinamos ir modernizuojamos galiojančios ES baudžiamosios teisės taisyklės, nustatytos vadinamajame Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinyje, apimančiame Direktyvą 2002/90/EB, kurioje nustatyta bendra padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi

⁶ Tarptautinės migracijos organizacijos projektas „Missing Migrants“, informacija skelbiama adresu <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>.

⁷ 2023 m. Europolo „Spotlight“ ataskaita *Criminal Networks in Migrant Smuggling* („Nusikaltėlių tinklai, veikiantys neteisėto migrantų gabenimo srityje“).

⁸ 2023–2024 m. FRONTEX rizikos analizė.

⁹ 2023 m. Europolo „Spotlight“ ataskaita *Criminal Networks in Migrant Smuggling* („Nusikaltėlių tinklai, veikiantys neteisėto migrantų gabenimo srityje“).

¹⁰ COM(2020) 609 final.

apibrėžtis¹¹, ir Pamatinį sprendimą 2002/946/TVR dėl bausmių sistemos stiprinimo siekiant užkirsti kelią padėjimui neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi¹².

Prie šio pasiūlymo pridedamas Komisijos pasiūlymas dėl reglamento¹³, kuriuo sustiprinamas policijos tarnybų bendradarbiavimas ir Europolo įgaliojimai neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis srityje, visų pirma kodifikuojant Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centro įsteigimą Europole ir sustiprinant jo susijusius įgaliojimus. Šiuo pasiūlymu sustiprinamos Europolo strateginės ir operatyvinės kovos su neteisėtu migrantų gabenimu užduotys, siekiant vadovauti šio centro veiklai ir ją remti, taip pat nustatyti ir įgyvendinti veiklos prioritetus ir veiksmus. Juo nustatoma valdymo sistema, apimanti valstybių narių subjektus, atsakingus už kovą su neteisėtu migrantų gabenimu, Komisiją ir kitas ES agentūras. Šiuo pasiūlymu sustiprinamas tarpžinybinis bendradarbiavimas su *FRONTEX* ir Eurojustu ir Europolo bei trečiųjų šalių bendradarbiavimas.

Šis dokumentų rinkinys pristatytas tarptautinės konferencijos, kurioje buvo paskelbta apie pasaulinį kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljansą, metu. Šioje konferencijoje Komisija siekė sukurti tvirto politinio bendradarbiavimo su tarptautiniais partneriais sistemą, ragindama priiinti bendrus įsipareigojimus, kad būtų galima bendrai kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu visame pasaulyje.

Šiomis trimis iniciatyvomis papildomos esamos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu srities iniciatyvos ir įgyvendinamas atnaujintas 2021–2025 m. ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planas¹⁴, taip modernizuojant esamą ES teisinę sistemą, kad būtų galima taikyti sankcijas savo veiklą migracijos maršrutuose vykdančioms neteisėtai migrantus gabenantiems asmenims, ir nustatoma atnaujinta teisinė, operatyvinė ir tarptautinio masto bendradarbiavimo kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu ateinančiais metais sistema.

Šiais pasiūlymais kartu siekiama modernizuoti kovos su neteisėtu migrantų gabenimu teisinę sistemą, užtikrinant, kad turėtume reikiamų teisinių ir operatyvinių priemonių, kuriomis būtų galima reaguoti į naujus neteisėtai žmones gabenančių asmenų *modus operandi*, kaip nustatyta 2023 m. spalio 17 d. paskelbtoje 2024 m. Komisijos darbo programoje.

Pasiūlymo tikslai

Šiuo metu galiojanti ES teisinė sistema, kuria apibrėžiamas padėjimas neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi ES, buvo priimta 2002 m., laikantis nuostatų, galiojusių iki Lisabonos sutarties. Bendras šio pasiūlymo dėl direktyvos tikslas – parengti šiuolaikišką ES baudžiamosios teisės priemonę, kuria būtų aiškiai apibrėžtas padėjimas neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi ES ir nustatytos veiksmingos sankcijos už tokią veiklą, laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 83 straipsnio ir Jungtinių Tautų protokolo dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru nuostatų.

Šiuo pasiūlymu dėl direktyvos siekiama šių konkrečių tikslų:

- *užtikrinti veiksmingą organizuotų nusikaltėlių tinklą, atsakingų už neteisėtą migrantų gabenimą, veiklos tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą ir sankcijų taikymą.*

2017 m. atlikus šiuo metu galiojančio Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio REFIT vertinimą ir vėliau vykdžius jo įgyvendinimo stebėseną buvo atkreiptas dėmesys į problemas, susijusias su plačia padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir

¹¹ OL L 328, 2002 12 5, p. 17.

¹² OL L 328, 2002 12 5, p. 1.

¹³ COM(2023) 754 *final*.

¹⁴ COM(2021) 591 *final*.

apsigyventi apibrėžtimi. Konkrečiai, buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad dėl plačios šios nusikalstamos veikos apibrėžties ir išimčių netaikymo nebuvo veiksmingai užtikrinamas aiškumas ir teisinis tikrumas, kiek tai susiję su skirtumų tarp padėjimo vykstant neteisėtai migracijai ir humanitarinės pagalbos nustatymu. Šiuo pasiūlymu paaiškinama, kurios nusikalstamos veikos turėtų būti laikomos nusikaltimais. Tai, be kita ko, tarpininkavimas siekiant finansinės ar materialinės naudos arba su tokia nauda susiję pažadai; tarpininkavimas, dėl kurio gali būti padaryta didelė žala asmeniui, net ir tuomet, kai toks tarpininkavimas vykdomas nesiekiant finansinės ar materialinės naudos, ir viešas trečiųjų šalių piliečių kurstymas (pavyzdžiui, internetu) atvykti į Europos Sąjungą, vykti per ją tranzitu arba neteisėtai joje apsigyventi. Šiame pasiūlyme taip pat paaiškinama, kad direktyvos tikslas nėra kriminalizuoti trečiųjų šalių piliečius dėl to, kad jie buvo gabenami neteisėtai, taip pat paaiškinama šeimos nariams teikiama pagalba, humanitarinė pagalba ar trečiųjų šalių piliečių pagrindinių žmogiškųjų poreikių tenkinimas laikantis teisinių įsipareigojimų.

Be to, patikslintoje apibrėžtyje taip pat nustatoma, kad tarpininkavimas gali būti vykdomas bet kurios valstybės narės teritorijoje, taip palengvinant valstybių narių teisminių bendradarbiavimą.

– *Labiau suderintos baudmės, skiriamos atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą.*

Nuo tada, kai 2002 m. buvo priimtas Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinys, neteisėtai migrantus gabenantys nusikaltėlių tinklai vis dažniau naudoja smurtą prieš migrantus ir teisėsaugos institucijas, keldami pavojų žmonių gyvybei. Šiame pasiūlyme pateikiama nusikalstamų veikų atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis apibrėžtis (pvz., organizuotos nusikalstamos grupės padaryta nusikalstama veika, dėl kurios padaroma didelė žala arba atsiranda grėsmė gyvybei ar sveikatai arba kuri tampa mirties priežastimi), už kurią taikomos atitinkamos didesnės baudžiamosios sankcijos. Siūlomoje direktyvoje nustatytas mažiausias maksimalių sankcijų lygis yra didesnis, nei numatyta šiuo metu galiojančiame Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinyje (jame numatyta maksimali bent aštuonerių metų laisvės atėmimo bausmė) ir jis nustatytas atsižvelgiant į bendrą sankcijų, nustatytų ES baudžiamosios teisės priemonėmis, tvarką. Už pagrindinę nusikalstamą padėjimo veiką būtų baudžiama maksimalia ne mažiau kaip trejų metų trukmės laisvės atėmimo bausme, už sunkinančiomis aplinkybėmis padarytas nusikalstamas veikas (pvz., organizuoto nusikalstamumo, sunkaus smurto naudojimo atvejais) – ne mažiau kaip dešimties metų, o už sunkiausių nusikaltimų (dėl kurių žuvo žmonės) – ne mažiau kaip penkiolikos metų laisvės atėmimo bausmėmis.

– *Geresnė jurisdikcijos aprėptis*

Asmenys, kurie organizuoja ir vykdo neteisėto migrantų gabenimo veiklą, dažnai gyvena už ES ribų, todėl jiems negali būti taikoma valstybių narių jurisdikcija. Siekiant pagerinti galimybes taikyti sankcijas neteisėto žmonių gabenimo veiklą organizuojantiems didelės vertės taikiniams ir išvengti padėties, kai nė viena valstybė negali pasinaudoti savo jurisdikcija sunkiais ir tragiškų pasekmių neteisėto žmonių gabenimo atvejais, kai tai įvyksta, pavyzdžiui, tarptautiniuose vandenyse, siūloma direktyva išplečiama valstybių narių jurisdikcija, kad ji apimtų ir tuos atvejus, kai tarpininkavimo siekiant padėti neteisėtai atvykti į ES pastangos žlunga, o trečiųjų šalių piliečiai žūva. Pavyzdžiui, taip gali būti tais atvejais, kai netinkami plaukioji laivai nuskęsta tarptautiniuose vandenyse, t. y. nepasiekę valstybės narės arba trečiosios šalies teritorinių vandenų. Siūloma direktyva taip pat išplečiama jurisdikcija nusikalstamų veikų, padarytų valstybėje narėje registruotuose arba su jos vėliava plaukiojančiuose laivuose ar orlaiviuose, ir teisės pažeidimų, kuriuos padaro veiklą vykdančios, bet nebūtinai ES įsisteigę juridiniai asmenys, atvejais.

- *Valstybių narių išteklių stiprinimas siekiant kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir užkirsti jam kelią*

Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės galėtų veiksmingai kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu, siūlomoje direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad atitinkamos teisėsaugos ir teisminės institucijos turėtų pakankamai išteklių ir būtų gerai parengtos ir specializuotos, kad galėtų užtikrinti veiksmingą nusikaltimų prevenciją, tyrimą ir juos padariusių asmenų baudžiamąjį persekiojimą. Be to, valstybės narės taip pat turėtų siekti užkirsti kelią neteisėtam migrantų gabenimui, rengdamos informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas, mokslinius tyrimus ir švietimo programas.

- *Geresni duomenų rinkimo ir teikimo procesai*

2017 m. atliktame vertinime¹⁵ nustatyta, kad nepakankamas patikimų, išsamių ir palyginamų duomenų apie neteisėto migrantų gabenimo nusikaltimus ir nacionaliniu ir Europos lygmenimis taikomas baudžiamosios teisenos priemonės kiekis yra viena pagrindinių kliūčių, trukdančių įvertinti Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio poveikį valstybėse narėse. Be to, nacionalinės politikos formuotojai ir specialistai neturi galimybių stebėti ir vertinti savo priemonių veiksmingumą. Siekiant pašalinti šį trūkumą ir užtikrinti geresnę stebėseną, pasiūlyme reikalaujama, kad valstybės narės kasmet rinktų ir teiktų statistinius duomenis. Taip būtų galima geriau suprasti neteisėto migrantų gabenimo pobūdį ir mastą, išaiškinti bylas ir užtikrinti valstybių narių baudžiamosios teisenos sistemų atsaką, o tai padėtų formuoti įrodymais grindžiamą politiką.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas dera su naujuoju migracijos ir prieglobsčio paktu, kuriame numatytas tvirtas Europos atsakas į neteisėtą migrantų gabenimą ES viduje ir už jos ribų, kuris yra viena esminių visapusiško požiūrio į migraciją dalių. Šiuo pasiūlymu įgyvendinamas atnaujintas 2021–2025 m. ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planas¹⁶, nes juo atnaujinama ir modernizuojama esama ES teisinė sistema, kad būtų galima taikyti sankcijas migracijos maršrutuose veikiantiems neteisėtai migrantus gabenantiems asmenims. Šis pasiūlymas dera su Komisijos pateiktais ES veiksmų planais dėl centrinės Viduržemio jūros regiono dalies, rytinės Viduržemio jūros regiono dalies, vakarinės Viduržemio jūros regiono dalies ir Atlanto vandenyno bei Vakarų Balkanų maršrutų, taip pat su priemonių rinkiniu, skirtu kovoti su netinkamu komercinio transporto naudojimu neteisėtai migracijai į ES¹⁷, taip pat su pasiūlymu dėl reglamento dėl priemonių, skirtų vežėjams, kurie sudaro palankesnes sąlygas prekybai žmonėmis ar neteisėtam migrantų gabenimui, susijusiam su neteisėtu atvykimu į Europos Sąjungos teritoriją, arba užsiimantiems tokia veikla¹⁸. Jis taip pat atitinka tarptautiniu lygmeniu prisiimtus įsipareigojimus dėl visapusiškų partnerystės migracijos srityje.

Šis pasiūlymas taip pat atitinka JT protokolą dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru, papildantį Jungtinių Tautų Organizacijos konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, kurio viena iš šalių yra Europos Sąjunga. Tame JT protokole laikoma, kad finansinė ar kita materialinė nauda yra nusikaltimo sudedamoji dalis, ir nustatyta, kad trečiųjų šalių piliečiai negali būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn pagal Protokolą dėl to, kad jų atžvilgiu buvo įvykdyta nusikalstama veika.

¹⁵ SWD(2017) 117 *final*.

¹⁶ COM(2021) 591 *final*.

¹⁷ Informacija skelbiama adresu https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_23_3057.

¹⁸ COM(2021) 753 *final*.

Šiuo pasiūlymu remiami ES saugumo sąjungos strategijos¹⁹, 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijos²⁰, 2021–2025 m. kovos su prekyba žmonėmis strategijos²¹, taip pat peržiūrėtos ES jūrų saugumo strategijos²² tikslai.

Šis pasiūlymas atitinka 2020 m. Komisijos parengtas įgyvendinimo gaires dėl ES taisyklių dėl padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi apibrėžties ir prevencijos²³, kuriose teigiama, kad teisės aktuose numatyta humanitarinė pagalba (pavyzdžiui, vykdant paieškos ir gelbėjimo operacijas) negali ir neturi būti laikoma nusikaltimu, kad bet kokių nevalstybinių subjektų, vykdančių atitinkamą teisinę sistemą atitinkančias paieškos ir gelbėjimo operacijas jūroje, kriminalizavimas laikomas tarptautinės teisės pažeidimu, kuris neleidžiamas pagal ES teisės aktus, ir kad tam tikrais atvejais vertinimas, ar veika gali būti laikoma humanitarine pagalba, t. y. pagalba, kurią apibrėžiančios sąvokos negalima aiškinti taip, kad būtų galima kriminalizuoti teisės aktuose numatytus veiksmus, turėtų būti atliekamas kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas dėl direktyvos atitinka Sąjungos politikos tikslus, visų pirma:

- 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje ir pasiūlymą dėl direktyvos dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo²⁴;
- Konvenciją dėl Europos Sąjungos valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose;
- Direktyvą 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose;
- 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR;
- 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR;
- 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvą 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis;
- 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/794 dėl Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europol);
- 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1727 dėl Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūros (Eurojusto) ir kuriuo pakeičiamas ir panaikinamas Tarybos sprendimas 2002/187/TVR;

¹⁹ COM(2020) 605 *final*.

²⁰ COM(2021) 170 *final*.

²¹ COM(2021) 171 *final*.

²² 2023 m. spalio 24 d. Tarybos išvados Nr. 14280/23 dėl peržiūrėtos ES jūrų saugumo strategijos ir jos veiksmų plano.

²³ OL C 323, 2020 10 1, p. 1.

²⁴ COM(2022) 245 *final*.

- 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas);
- 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtiniausi standartai;
- Tarybos pamatinį sprendimą 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo ir pasiūlymą dėl Reglamento dėl baudžiamojo proceso perdavimo²⁵.

Šis pasiūlymas nedaro poveikio Direktyvai 2004/38/EB²⁶ ir Susitarimui dėl JK išstojimo iš ES²⁷. Šiuo pasiūlymu niekaip nekeičiama nei Direktyva 2004/38/EB, nei Susitarimas dėl JK išstojimo iš ES.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMAS IR PROPORCINGUMAS

• Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 83 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta ES kompetencija nustatyti būtiniausias taisykles, jei paaiškėja, kad valstybių narių baudžiamųjų įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimas yra būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos politikos įgyvendinimą srityje, kurioje taikomos derinimo priemonės. Bendros imigracijos politikos sritis, visų pirma atvykimo ir apsigyvenimo, neteisėtos imigracijos ir neteisėto apsigyvenimo, taip pat ES išorės sienų valdymo sąlygos jau buvo suderintos pagal Sąjungos *acquis* SESV V antraštinės dalies „Laisvė, saugumas ir teisingumas“ 2 skyrių dėl sienų kontrolės, prieglobsčio ir imigracijos politikos srityse, ir labai svarbu užtikrinti veiksmingą jos įgyvendinimą derinant valstybių narių baudžiamosios teisės ir kitus teisės aktus.

• Subsidiarumo principas

Neteisėtas migrantų gabenimas yra tarpvalstybinio pobūdžio nusikaltimas, darantis tiesioginį poveikį Sąjungai, jos išorės sienoms ir dažnai daugiau nei vienai valstybei narei tuo pačiu metu. Veikdamos atskirai, valstybės narės negali sėkmingai kovoti su šiais tarpvalstybinio pobūdžio nusikaltimais. Dar labiau suderinus nusikalstamos veikos apibrėžtį, sankcijų dydžius ir valstybėse narėse taikomas prevencines priemones galima užtikrinti veiksmingesnius veiksmus nustatant ir tiriant neteisėtą migrantų gabenimą bei vykdant baudžiamąjį persekiojimą už jį ir užkertant kelią nusikaltėlių palankesnio teisinio reglamentavimo paieškoms, kad būtų galima pasinaudoti ne tokių griežtų sankcijų sistemomis.

Siekiant padidinti atgrasomąjį sankcijų poveikį Sąjungoje, pasiūlyme nustatomi nusikaltimai sunkinančiomis aplinkybėmis, už kuriuos skiriamos atitinkamos didesnės sankcijos, taip pat sunkinančios aplinkybės, pavyzdžiui, recidyvizmo atveju, jeigu nusikalstamą veiką padaro valstybės pareigūnas arba šaunamąjį ginklą turintis asmuo. Šiuo metu, remiantis Komisijos turima informacija, didžiausios baudžiamosios sankcijos už padėjimą neteisėtai atvykti ir

²⁵ COM(2023) 185 *final*.

²⁶ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

²⁷ Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (2019/C 384 I/01) (OL C 384 I, 2019 11 12, p. 1).

vykti tranzitu į valstybes narės siekia nuo mažiau nei vienu metų Belgijoje ir Ispanijoje iki dešimties metų Bulgarijoje, Kipre, Airijoje ir Slovėnijoje. Baudžiamosios sankcijos už padėjimą apsigyventi valstybėse narėse svyruoja nuo mažiau nei vienu metų Austrijoje, Belgijoje, Čekijoje, Estijoje ir Ispanijoje iki penkiolikos metų Kipre. Nuo 2015 m. penkiolika valstybių narių²⁸ nusprendė, kad svarbu iš dalies pakeisti savo nacionalinės teisės aktus (šiuo metu pakeitimai dar nepriimti trijose valstybėse narėse²⁹), įtraukiant pakeitimus, susijusius su griežtesnėmis sankcijomis³⁰, pasikėsimo neteisėtai gabenti žmones kriminalizavimu³¹ ir išimtimi, taikoma humanitarinės pagalbos atveju, kai siekiama padėti neteisėtai vykti tranzitu³².

Vadovaujantis Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nustatytais subsidiarumo ir proporcingumo principais, valstybės narės negali deramai pasiekti šio pasiūlymo tikslų, dėl to jų geriau siekti Sąjungos lygmeniu. Dėl neteisėto migrantų gabenimo tarpvalstybinio aspekto ir atsižvelgiant į jau galiojančius ES teisės aktus, tikimasi, kad ES lygmens veiksmai bus veiksmingesni ir efektyvesni ir jais bus sukurta realios pridėtinės vertės, palyginti su pavienių valstybių narių veiksmis. ES veiksmis būtų sukurta pridėtinė vertė, nes būtų toliau suderinami valstybių narių baudžiamosios teisės aktai ir padedama užtikrinti vienodas sąlygas visoms valstybėms narėms.

- **Proporcingumo principas**

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą siūloma direktyva neviršija to, kas būtina siekiant sustiprinti neteisėto migrantų gabenimo prevencijos ir kovos su šia veikla ES sistemą, ir ja neviršijama to, kas būtina nurodytiems politikos tikslams pasiekti.

Siekiant konkrečiai kovoti su sunkių formų neteisėtu migrantų gabenimu, pavyzdžiui, kai padaroma didelė žala arba prarandamos gyvybės (o šiuo metu šios formos nėra aiškiai paminėtos Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinyje), pasiūlyme dėl direktyvos pateikiama nusikalstamos veikos atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis apibrėžtis, taip pat sunkinančių ir lengvinančių aplinkybių sąrašas, kuriuo užtikrinamas baudžiamųjų sankcijų proporcingumas, taigi laikomasi Chartijos 49 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto baudžiamųjų sankcijų proporcingumo principo.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 83 straipsnio 2 dalį valstybių narių baudžiamosios teisės ir kitų teisės aktų derinimas, kuris yra būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos politikos įgyvendinimą srityje, kurioje taikomos derinimo priemonės, gali būti pasiektas tik Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, priimta pagal įprastą teisėkūros procedūrą.

²⁸ Airija, Belgija, Bulgarija, Graikija, Italija, Kipras, Kroatija, Lenkija, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija.

²⁹ Nyderlandai, Prancūzija, Slovakija.

³⁰ Italija, Kipras, Nyderlandai, Slovėnija.

³¹ Belgija.

³² Prancūzija.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

2017 m. pagal Komisijos Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT) buvo atliktas Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio vertinimas. Buvo siekiama įvertinti, ar Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinys atitinka jo paskirtį. Šiuo tikslu buvo įvertintas galiojančių nuostatų veiksmingumas, efektyvumas, aktualumas, nuoseklumas ir ES pridėtinė vertė. Atlikus vertinimą buvo nustatyta, kad visos valstybės narės perkėlė Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinį į nacionalinę teisę ir atitinkamai iš dalies pakeitė savo teisės aktus. Priėmus Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinį buvo paašškintas neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis nusikaltimų atskyrimas ir sudarytos sąlygos dar labiau suderinti nusikalstamos veikos apibrėžtį su visomis valstybėmis narėmis nustatant sankcijas už padėjimą neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi.

Atlikus vertinimą nustatyta, kad labai trūksta patikimų ir palyginamų duomenų apie neteisėtą migrantų gabenimą bei nacionaliniu ir Europos lygmenimis taikomas baudžiamosios teisenos priemonės, o tai turėjo įtakos beveik visiems vertinimo kriterijams. Dėl riboto duomenų prieinamumo neįmanoma įvertinti, kaip ir koku mastu didesnis neteisėtai žmones gabenančių asmenų nustatymo ir baudžiamojo persekiojimo atvejų skaičius arba tvirtesnis valstybių narių bendradarbiavimas yra tiesiogiai susiję su Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio įgyvendinimu. Patikimų ir laiku pateiktų statistinių duomenų apie nusikalstamumą ir baudžiamąją teiseną rinkimas ir analizė yra būtini siekiant visos ES lygmeniu plėtoti įrodytais grindžiamą politiką.

Įvertinus turimus duomenis ir suinteresuotųjų šalių nuomones buvo nustatyti tiek kritiniai, tiek patenkinami aspektai, susiję su Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio veiksmingumu siekiant jame nustatytų tikslų. Pavyzdžiui, nors šio teisės akto atgrasomasis poveikis buvo abejotinas atsižvelgiant į didėjančią neteisėtą migrantų gabenimą į ES, baudžiamosios teisės sistemos suderinimas buvo įvertintas palankiau.

Taip pat pastebėta skirtumų tarp įvairių kategorijų suinteresuotųjų šalių, kurios išreiškė skirtingas ir kartais prieštaringas nuomones dėl įvairių Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio aspektų. Dauguma asmenų ir organizacijų, su kuriais konsultuotasi, tvirtai pritarė dėl esamos nusikalstamos veikos apibrėžties pakeitimo. Nepaisant to, kad pagal dabartinę Padėjimo direktyvos 1 straipsnio 2 dalį valstybėms narėms paliekama galimybė netaikyti baudžiamųjų sankcijų už padėjimą neteisėtai atvykti ir vykti tranzitu, kai tai daroma dėl humanitarinių priežasčių, ši nuostata buvo kritikuojama dėl jos neprivalomo pobūdžio, taigi ir nepakankamo aiškumo ir teisinio tikrumo. Pilietinės visuomenės atstovai išreiškė susirūpinimą dėl numanomos rizikos, kad pilietinės visuomenės organizacijų ar asmenų, padedančių neteisėtiems migrantams ir (arba) dirbančių su jais, teikiama pagalba gali būti laikoma nusikaltimu.

Šios įžvalgos ir kritika buvo susijusios su humanitarine pagalba, teikiama tiek valstybės narės teritorijoje, tiek pasienyje ar atviroje jūroje, nepaisant tokiam elgesiui taikomų skirtingų teisinių sistemų. Atlikus Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio įgyvendinimo analizę paaiškėjo, kad valstybėse narėse esama skirtingų požiūrių į tai, kas laikoma nusikaltimu: kai kuriose valstybėse narėse valdžios institucijos daugiausia dėmesio skiria atvejams, kai tokia veikla vykdoma siekiant pelno arba ją vykdo nusikalstamos organizacijos, o kitose valstybėse narėse dėl plačios šios nusikalstamos veikos apibrėžties baudžiamojon atsakomybėn buvo patraukti ir asmenys, teikiantys paslaugas neteisėtiems

migrantams vykdydami savo profesinę veiklą arba teikiantys pagalbą dėl nesavanaudiškų prižasčių.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Komisija surengė keletą tikslinių konsultacijų dėl Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio įgyvendinimo su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis. Šiose konsultacijose dalyvavo valstybių narių teisėsaugos ir teisminės institucijos, atitinkamos ES agentūros (Eurojustas, Europolas, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra) ir pilietinės visuomenės atstovai, su kuriais konsultuotasi 2017 m. rengiant Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio vertinimą, 2020 m. rengiant Komisijos gaires dėl ES taisyklių dėl padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi apibrėžties ir šių veiksmų prevencijos įgyvendinimo, rengiant atnaujintą 2021–2025 m. ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų planą ir 2023 m. vykdamas Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio įgyvendinimo valstybėse narėse stebėseną ir planavimą.

Apskritai suinteresuotosios šalys teigiamai įvertino baudžiamosios teisės sistemos suderinimą valstybėse narėse. Įvairių kategorijų suinteresuotosios šalys išreiškė skirtingas nuomones dėl nusikalstamos veikos apibrėžties ir dėl neprivalomo išimties taikymo dėl humanitarinių prižasčių vykdomiems veiksams pobūdžio. Pilietinės visuomenės organizacijų atstovai pabrėžė, kad dėl plačios nusikalstamos veikos apibrėžties trūksta aiškumo ir teisinio tikrumo, taip pat atsiranda pavojus, kad neteisėtiems migrantams padedančių ir (arba) su jais dirbančių pilietinės visuomenės organizacijų arba asmenų teikiama humanitarinė pagalba bus laikoma nusikaltimu, o valstybės narės nenurodė, kad reikia apriboti nusikalstamos veikos apibrėžtį ar nustatyti privalomą išimtį, kurią taikant tokie veiksmai nebūtų kriminalizuojami. Tačiau atsižvelgiant į skirtingą šalių požiūrį į padėjimą, kaip nusikalstamą veiką, kuris lemia mažesnę bendrą ES veiksmų veiksmingumą, ir siekiant sutelkti dėmesį į siekiant pelno padarytas nusikalstamas veikas, visų pirma padarytas nusikalstamų organizacijų, būtina aiškiai apibrėžti, koks padėjimas yra laikomas nusikalstama veika. Tokiam pačiam požiūriui pritarta ir per konsultacijas su Europolu ir Eurojustu, nes taip būtų galima palengvinti operatyvinį bendradarbiavimą ir reagavimą.

Rengdama šį pasiūlymą Komisija su valstybėmis narėmis, taip pat su Eurojustu, Europolu ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra konsultavosi dėl pagrindinių ES teisinės ir operatyvinės sistemos spragų ir galimybių jas pašalinti.

- **Poveikio vertinimas**

Šis pasiūlymas išimties tvarka pateikiamas be pridedamo poveikio vertinimo. Nepaisant to, šis pasiūlymas grindžiamas įrodymais, surinktais 2017 m. atlikus Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinio REFIT vertinimą, surengus viešas konsultacijas dėl atnaujinto 2021–2025 m. ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų plano, Europolo, Eurojusto ir *FRONTEX* pateikta informacija ir įrodymais, taip pat bendradarbiavimu su valstybėmis narėmis ir pilietinės visuomenės suinteresuotosiomis šalimis vykdamas dabartinės teisinės sistemos įgyvendinimo stebėseną. Įvertinus per šias konsultacijas surinktą informaciją ir įrodymus buvo nustatyta, kad labai trūksta informacijos, susijusios su patikimais ir palyginamais duomenimis apie neteisėto migrantų gabenimo nusikaltimus ir nacionaliniu ir Europos lygmenimis taikomas baudžiamosios teisenos priemones, kad reikia dar labiau suderinti šios nusikalstamos veikos apibrėžtį ir aiškiau apibrėžti šią nusikalstamą veiką pagal ES teisės aktus, visų pirma atsižvelgiant į finansinės naudos elementą, neprivalomą baudžiamųjų sankcijų netaikymo elgesiui, kuriuo siekiama teikti humanitarinę pagalbą, pobūdį, numanomą kriminalizavimo riziką ir galiojančių teisės aktų atgrasomąjį poveikį.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Pagal Komisijos Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT) visomis iniciatyvomis, kuriomis siekiama persvarstyti galiojančius ES teisės aktus, turėtų būti siekiama supaprastinti ir veiksmingiau įgyvendinti nustatytus politikos tikslus (t. y. sumažinant nereikalingas reglamentavimo išlaidas ir administracinę naštą valstybėms narėms). Siūloma direktyva siekiama pagerinti valstybių narių gebėjimus veiksmingai kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu, visų pirma atsižvelgiant į grėsmes ir tendencijas, kurios atsirado ir vystėsi per pastaruosius du dešimtmečius, t. y. nuo tada, kai įsigaliojo Dokumentų dėl neteisėtai žmones gabenančių asmenų rinkinys.

Šiuo pasiūlymu bus suderinta teisinė aplinka, susijusi su neteisėto migrantų gabenimo kriminalizavimu ir su juo susijusių sankcijų taikymu visose valstybėse narėse. Tikimasi, kad naujosiomis taisyklėmis bus užtikrintas didesnis teisinis tikrumas dėl elgesio, kuris gali būti laikomas nusikaltimu, o baudžiamosios sankcijos bus pritaikytos prie nusikalstamų veikų sunkumo.

- **Pagrindinės teisės**

Šiuo pasiūlymu užtikrinamos pagrindinės teisės ir laikomasi Europos Sąjungos sutarties 2 ir 6 straipsniuose pripažintų ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) įtvirtintų principų.

Kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu svarbios yra kelios Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės ir laisvės. Tai teisė į pagarbą žmogaus orumui (1 straipsnis), teisė į gyvybę ir fizinę neliečiamybę (2 ir 3 straipsniai), kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas (4 straipsnis), teisė į asmens laisvę (6 straipsnis), teisė į privatų ir šeimos gyvenimą (7 straipsnis), teisė į asmens duomenų apsaugą (8 straipsnis), teisė į nuosavybę (17 straipsnis), teisė į prieglobstį (18 straipsnis), vaiko teisės (24 straipsnis), teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą (47 straipsnis), nekaltumo prezumpcija ir teisė į gynybą (48 straipsnis), teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principai (49 straipsnis) ir teisė nebūti du kartus teisiama ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką (50 straipsnis).

Šiuo pasiūlymu dėl direktyvos, į kurią būtų įtraukiamos atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis padarytos nusikalstamos veikos, atsakomybę sunkinančios ir lengvinančios aplinkybės, sankcijų taikymo juridiniams asmenims tvarka ir reikalavimas imtis prevencinių priemonių, būtų padidintas kovos su neteisėto migrantų gabenimo nusikaltimais veiksmingumas ir užtikrintas proporcingas atsakas. Juo taip pat būtų padidinta visų atitinkamų trečiųjų šalių piliečių pagrindinių teisių apsauga.

Nuostatos, kuriomis įtraukiamos naujos nusikalstamos veikos ar sankcijos arba iš dalies keičiama nusikaltimo apibrėžtis, buvo nuodugniai išnagrinėtos atsižvelgiant į teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, nekaltumo prezumpciją ir teisę į gynybą, teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principus ir teisę nebūti du kartus teisiama ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką. Jos taip pat buvo išanalizuotos atsižvelgiant į susirinkimų ir asociacijų laisvę bei teisę į šeimos gyvenimą.

Ši direktyva turės būti perkelta į nacionalinę teisę gerbiant pagrindines teises. Visų pirma valstybės narės turėtų užtikrinti, kad skiriant baudas būtų laikomasi Chartijos principų, įskaitant teisę neduoti parodymų prieš save, teisę tylėti ir draudimą būti du kartus teisiama ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką. Valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiamos įtariamųjų ar kaltinamųjų baudžiamosiose bylose procesinės teisės, įtvirtintos šešiose ES procesinių teisių direktyvose, t. y. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose

2010/64/ES³³, 2012/13/ES³⁴, 2013/48/ES³⁵, (ES) 2016/343³⁶, (ES) 2016/800³⁷ ir (ES) 2016/1919³⁸.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šis pasiūlymas daro poveikį Sąjungos biudžetui, nes visų pirma Europos Komisijai bus reikalingi papildomi žmogiškieji ištekliai (4 etato ekvivalentai), kad būtų galima užtikrinti paramą valstybėms narėms perkeliant į nacionalinę teisę ir tinkamai įgyvendinant teisės aktų rinkinį, į kurį įtraukta ši direktyva, ir pasiūlymas dėl reglamento dėl policijos bendradarbiavimo neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis prevencijos, nustatymo ir tyrimo srityje stiprinimo ir Europolo paramos tokių nusikaltimų prevencijai ir kovai su jais didinimo.

Prie šio pasiūlymo pridedamos finansinės teisės akto pasiūlymo pažymos priede ir pasiūlyme dėl reglamento pateikiama išsamesnė informacija ir pagrindžiami šie poreikiai.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Pagal šį pasiūlymą dėl direktyvos reikalaujama, kad valstybės narės priimtų įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad šis pasiūlymas būtų įgyvendintas ne vėliau kaip per vienus metus po šios direktyvos įsigaliojimo, ir pateiktų Komisijai tų nuostatų tekstą. Atitinkamose nacionalinėse nuostatose turi būti aiškiai nurodyta ši direktyva.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Aiškinamieji dokumentai dėl perkėlimo į nacionalinę teisę nereikalingi.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnis. Dalykas. Šia nuostata apibrėžiama siūlomos direktyvos taikymo sritis ir visų pirma nustatomos būtiniausios taisyklės dėl nusikalstamų veikų apibrėžties ir sankcijų, taikomų už padėjimą trečiųjų šalių piliečiams neteisėtai atvykti į Sąjungą, vykti per ją tranzitu ir apsigyventi joje, taip pat priemonės, kuriomis siekiama geriau užkirsti kelią tokiai veiklai ir su ja kovoti.

2 straipsnis. Terminų apibrėžtys. Šioje nuostatoje pateikiamos pagrindinių direktyvoje vartojamų terminų, t. y. terminų „trečiosios šalies pilietis“, „nelydimas nepilnametis“ ir „juridinis asmuo“, apibrėžtys.

³³ 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, 2010 10 26, p. 1).

³⁴ 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012 6 1, p. 1).

³⁵ 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL L 294, 2013 11 6, p. 1).

³⁶ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016 3 11, p. 1).

³⁷ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (OL L 132, 2016 5 21, p. 1).

³⁸ 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/1919 dėl teisinės pagalbos įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms (OL L 297, 2016 11 4, p. 1).

3 straipsnis. Nusikalstamos veikos. Šioje nuostatoje apibrėžiama, kad tyčinė pagalba trečiosios šalies piliečiui atvykti į bet kurios valstybės narės teritoriją, vykti per ją tranzitu ar joje apsigyventi yra laikoma nusikalstama veika, kai gaunama faktinė arba žadama finansinė ar materialinė nauda arba kai dėl tokios nusikalstamos veikos gali būti padaryta didelė žala asmeniui. Nusikalstama veika taip pat laikomas viešas trečiųjų šalių piliečių kurstymas, pavyzdžiui, internetu, neteisėtai atvykti į Sąjungą, vykti per ją tranzitu ar joje apsigyventi. Pasiūlymo konstatuojamosiose dalyse taip pat pabrėžiama, kad direktyvos tikslas nėra kriminalizuoti trečiųjų šalių piliečius dėl to, kad jie buvo gabenami neteisėtai. Be to, konstatuojamosiose dalyse taip pat paaiškinama, kad šia direktyva nesiekama kriminalizuoti pagalbos, teikiamos šeimos nariams, ir humanitarinės pagalbos arba paramos, kuria siekiama patenkinti pagrindinius žmonių poreikius ir kuri trečiųjų šalių piliečiams teikiama laikantis teisinių įsipareigojimų.

4 straipsnis. Nusikalstamos veikos atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis. Šioje nuostatoje apibrėžiamos nusikalstamos veikos, susijusios su sunkesnio pobūdžio nusizengimais, susijusiais su padėjimu neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje, pvz., kai nusikalstama veika padaroma dalyvaujant nusikalstamoje organizacijoje, dėl jos padaroma didelė žala atitinkamiems trečiųjų šalių piliečiams arba atsiranda pavojus jų gyvybei, ji vykdoma naudojant sunkių formų smurtą arba tais atvejais, kai neteisėtai įvežti migrantai yra ypač pažeidžiami, įskaitant nelydimus nepilnamečius. Nusikalstama veika sunkinančiomis aplinkybėmis laikomas ir padėjimas, dėl kurio miršta vienas ar daugiau trečiųjų šalių piliečių.

5 straipsnis. Kurstymas, bendrininkavimas ir pasikėsinimas. Šia nuostata reikalaujama, kad valstybės narės kriminalizuotų bendrininkavimą, kurstymą ir pasikėsinimą padaryti šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas.

6 straipsnis. Bausmės fiziniams asmenims. Šioje nuostatoje nustatomos būtiniausios taisyklės dėl bausmių už šioje direktyvoje apibrėžtas nusikalstamas veikas ir nusikalstamas veikas sunkinančiomis aplinkybėmis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad už tokias veikas būtų skiriamos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios bausmės. Siūlomas bausmių dydis atspindi nusikalstamų veikų sunkumą: už pagrindinę nusikalstamą veiką – padėjimą – turėtų būti baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip trejų metų laisvės atėmimo bausme; už nusikalstamas veikas sunkinančiomis aplinkybėmis turėtų būti baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip dešimties metų laisvės atėmimo bausme; už sunkiausiomis aplinkybėmis padarytas nusikalstamas veikas, visų pirma tas, dėl kurių mirė trečiųjų šalių piliečiai, turėtų būti baudžiama maksimalia ne trumpesne kaip penkiolikos metų laisvės atėmimo bausme. Siūlomame straipsnyje taip pat nustatomos papildomos bausmės ar priemonės, kurios galėtų būti taikomos kaltais pripažintiems fiziniams asmenims.

7 straipsnis. Juridinių asmenų atsakomybė. Šia nuostata nustatomi įpareigojimai, skirti užtikrinti juridinių asmenų atsakomybę už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas, jeigu šios nusikalstamos veikos padarytos jų naudai. Pagal šią nuostatą taip pat numatyta, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti laikomi atsakingais už nevykdytą priežiūrą ar kontrolę, kai dėl tokio nevykdymo atsirado galimybė juridinio asmens naudai padaryti nusikalstamą veiką. Be to, juridinio asmens atsakomybė turėtų apimti ir fiziniams asmenims iškeltas baudžiamąsias bylas.

8 straipsnis. Juridiniams asmenims taikomos sankcijos. Šia nuostata nustatomos sankcijos, taikytinos juridiniams asmenims, dalyvavusiems darant šiame pasiūlyme nurodytas nusikalstamas veikas. Tokios sankcijos turi būti proporcingos nusikalstamos veikos sunkumui. Skiriamos baudos turėtų siekti nuo 3 proc. bendros pasaulinės apyvartos už pagrindinę nusikalstamą veiką, 5 proc. už nusikalstamas veikas sunkinančiomis aplinkybėmis ir 6 proc. už nusikalstamą veiką sunkinančiomis aplinkybėmis, dėl kurios žuvo žmonės.

9 straipsnis. Atsakomybę sunkinančios aplinkybės. Šia nuostata nustatomos atsakomybę sunkinančios aplinkybės, į kurias teisminės institucijos turi atsižvelgti skirdamos baudas už šioje direktyvoje apibrėžtas nusikalstamas veikas.

10 straipsnis. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės. Šia nuostata nustatomos atsakomybę lengvinančios aplinkybės, į kurias teisminės institucijos turi atsižvelgti skirdamos baudas už šioje direktyvoje apibrėžtas nusikalstamas veikas.

11 straipsnis. Nusikalstamų veikų senaties terminai. Šia nuostata nustatomi senaties terminai, kad kompetentingos institucijos turėtų pakankamai laiko šiame pasiūlyme nurodytoms nusikalstamoms veikoms tirti, baudžiamajam persekiojimui už jas vykdyti ir sprendimams dėl tokių veikų priimti, taip pat atitinkamų rūšių bausmių vykdymo terminai. Šiame pasiūlyme nustatyta mažiausia senaties terminų trukmė – nuo septynerių metų (taikant nukrypti leidžiančią nuostatą – nuo penkerių) iki penkiolikos metų, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą.

12 straipsnis. Jurisdikcija. Šia nuostata reikalaujama, kad valstybės narės nustatytų jurisdikciją, susijusią su šiame pasiūlyme apibrėžtomis nusikalstamomis veikomis. Kiekviena valstybė narė turėtų nustatyti savo jurisdikciją, susijusią su nusikalstamomis veikomis, kurios iš dalies arba visos buvo įvykdytos jos teritorijoje, kurias padarė jos pilietis arba nuolatinis gyventojas arba kurios buvo padarytos jos teritorijoje registruotame laive ar orlaivyje arba jos teritorijoje įsisteigusio ar veikiančio juridinio asmens naudai. Šia nuostata taip pat nustatoma, kad valstybės narės turėtų nustatyti jurisdikciją, susijusią su pasikėsinimais, kai dėl jų žuvo atitinkami trečiųjų šalių piliečiai.

13 straipsnis. Prevencija. Šia nuostata reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi prevencinių veiksmų, siekdamos sumažinti šioje direktyvoje apibrėžtų nusikalstamų veikų skaičių, pavyzdžiui, rengdamos informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas ir švietimo programas.

14 straipsnis. Išteklių. Šia nuostata siekiama užtikrinti, kad nacionalinės valdžios institucijos, kurios atskleidžia, tiria su padėjimu susijusias nusikalstamas veikas, vykdo baudžiamąjį persekiojimą už jas ir priima teismo sprendimus, turėtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų ir pakankamai finansinių, techninių ir technologinių išteklių, būtinų tam, kad jos veiksmingai atliktų savo užduotis.

15 straipsnis. Mokymas. Šia nuostata reikalaujama, kad valstybės narės organizuotų specializuotus mokymus kompetentingoms institucijoms ir jų darbuotojams ir užtikrintų, kad tam būtų skiriama pakankamai išteklių.

16 straipsnis. Tyrimo priemonės. Šia nuostata siekiama užtikrinti, kad nacionalinėje teisėje numatytas tyrimo priemonės, naudojamas kovai su organizuotu nusikalstamumu ar kitais sunkiais nusikaltimais, būtų galima naudoti ir tiriant padėjimo vykdyti neteisėtą migraciją atvejus.

17 straipsnis. Duomenų rinkimas ir statistika. Šia nuostata atsižvelgiama į poreikį sistemingai rinkti informaciją apie pastangas kovoti su padėjimu vykdyti neteisėtą migraciją ir teikti statistinius duomenis apie šią nusikalstamą veiką, kad būtų galima visos ES lygmeniu plėtoti įrodymais grindžiamą politiką. Reikalaujama, kad valstybės narės rinktų, skelbtų ir siųstų atitinkamus statistinius duomenis Komisijai.

18 straipsnis. Tarybos direktyvos 2002/90/EB ir Tarybos pamatinio sprendimo 2002/946/TVR pakeitimas. Šia nuostata pakeičiamos šiuo metu galiojančios nuostatos dėl padėjimo neteisėtai atvykti, vyksti tranzitu ir apsigyventi kriminalizavimo valstybėse narėse, kurioms ši direktyva yra privaloma.

19 straipsnis. Perkėlimas į nacionalinę teisę. Šia nuostata nustatomos perkėlimo į nacionalinę teisę sąlygos, visų pirma nustatant, kad valstybės narės turi perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę per vienus metus nuo jos įsigaliojimo.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**kuria nustatomos būtinausios padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje prevencijos ir kovos su tokia veikla taisyklės ir kuria pakeičiama Tarybos direktyva 2002/90/EB ir Tarybos pamatinis sprendimas 2002/946 TVR**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 83 straipsnio 2 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę²,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) padėjimas neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje yra nusikalstama veikla, dėl kurios kyla pavojus žmogaus gyvybei ir siekiama gauti didelį pelną nepaisant žmonių orumo, taip pažeidžiant pagrindines teises. Šia nusikalstama veikla prisidedama prie neteisėtos migracijos ir daromas neigiamas poveikis Sąjungos migracijos valdymo tikslams. Tokią nusikalstamą veiklą skatina didėjanti paklausa ir didelis pelnas, kurį gauna nusikalstamos organizacijos. Šių nusikalstamų veikų prevencija ir kova su jomis tebėra vienas iš Sąjungos prioritetų;
- (2) Direktyva 2002/90/EB³ ir Tarybos pamatinis sprendimas 2002/946/TVR⁴ (toliau – Dokumentų dėl neteisėtai žmonės gabenančių asmenų rinkinys) sudaro Sąjungos teisinę sistemą, skirtą kovoti su padėjimu trečiųjų šalių piliečiams neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi. Šiame dokumentų rinkinyje nustatyta bendra nusikaltimų, susijusių su padėjimu neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi, apibrėžtis ir baudžiamoji sankcijų už tokius nusikaltimus skyrimo sistema. Siekiant atsižvelgti į kintančias tendencijas ir toliau didinti Sąjungos sistemos, skirtos užkirsti kelią šioms nusikalstamoms veikoms ir su jomis kovoti, veiksmingumą, būtina atnaujinti galiojančią teisinę sistemą;
- (3) 2023 m. vasario 9 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose buvo patvirtinta, kad reikia stiprinti Sąjungos veiksmus siekiant užkirsti kelią neteisėtai migracijai ir žūtims, visų

¹ OL C , , p. . .

² OL C , , p. . .

³ 2002 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2002/90/EB, apibrėžianti padėjimą neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi (OL L 328, 2002 12 5, p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/90/oj>).

⁴ 2002 m. lapkričio 28 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2002/946/TVR dėl bausmių sistemos stiprinimo siekiant užkirsti kelią padėjimui neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi (OL L 328, 2002 12 5, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/946/oj>).

pirma intensyvinant bendradarbiavimą su kilmės ir tranzito šalimis ir užtikrinant glaudesnę valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir bendradarbiavimą su Europolu, *FRONTEX* ir Eurojustu. Atnaujintame 2021–2025 m. kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų plane nustatytas politinis atsakas į neteisėtą migrantų gabenimą, kuris yra viena esminių naujame migracijos ir prieglobsčio pakte nustatyto visapusiško požiūrio į migraciją dalių. Jame nustatyti veiksmai keturiose prioritetinėse srityse: tvirtesnis bendradarbiavimas su šalimis partnerėmis ir tarptautinėmis organizacijomis; sankcijų skyrimas neteisėtai migrantus gabenantiems asmenims ir migrantų išnaudojimo prevencija; tvirtesnis bendradarbiavimas ir parama teisėsaugos ir teisminių institucijų darbui ir žinių bazės didinimas;

- (4) padėjimas neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi yra tarpvalstybinio pobūdžio reiškinys, o Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis priimtomis priemonėmis turėtų būti pripažįstamas jo tarptautinis aspektas. Todėl Sąjungos ir nacionaliniais veiksmais turėtų būti atsižvelgiama į Sąjungos ir jos valstybių narių tarptautinius įsipareigojimus, be kita ko, susijusius su Protokolu dėl neteisėto migrantų įvežimo sausuma, jūra ir oru, papildančiu Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija, Tarptautine konvencija dėl žmogaus gyvybės apsaugos jūroje, Tarptautine jūrų paieškos ir gelbėjimo konvencija, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, taip pat Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro darbą;
- (5) atsižvelgiant į veiklos, kuria siekiama palengvinti neteisėtą atvykimą, vykimą tranzitu ir apsigyvenimą Sąjungoje, raidą, taip pat į Sąjungos ir valstybių narių teisinius įsipareigojimus pagal tarptautinę teisę, nusikalstamų veikų apibrėžtis visose valstybėse narėse turėtų būti dar labiau suderinta, kad į ją būtų visapusiškiau įtrauktos atitinkamos elgesio formos;
- (6) laikantis baudžiamosios teisės teisėtumo ir proporcingumo principų ir siekiant kovoti su nusikalstama veikla, dėl kurios kyla pavojus žmogaus gyvybei ir siekiama gauti pelno nepaisant žmonių orumo, būtina nustatyti tikslas ir išsamias nusikalstamų veikų apibrėžtis, kad būtų galima kovoti su tokiu nusikalstamu elgesiu. Padėjimas neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ar apsigyventi Sąjungoje turėtų būti laikomas nusikalstama veika, kai jis yra susijęs su faktine arba pažadėta finansine ar materialine nauda. Toks elgesys taip pat turėtų būti kriminalizuojamas, jeigu dėl jo gali būti padaryta didelė žala trečiųjų šalių piliečiams, kurių atžvilgiu buvo vykdoma nusikalstama veika, arba bet kuriam kitam asmeniui, net ir tais atvejais, kai finansinės ar materialinės naudos arba pažadų ją gauti nebuvo. Siekiant atgrasyti asmenis nuo mėginimų viešai, pavyzdžiui, internetu, kurstyti trečiųjų šalių piliečius be leidimo atvykti į Sąjungą, vykti per ją tranzitu arba joje apsigyventi (*modus operandi*), būtina nustatyti, kad tokie veiksmai yra laikomi nusikalstama veika. Objektivos informacijos ar konsultacijų teikimas trečiųjų šalių piliečiams dėl teisėto atvykimo į Sąjungą ir apsigyvenimo joje sąlygų ir tarptautinės apsaugos neturėtų būti laikomas viešu kurstymu;
- (7) tikslinga numatyti baudžiamąją atsakomybę, kai yra ryšys su finansine ar materialine nauda arba kai labai tikėtina, kad migrantams bus padaryta didelė žala. Šių veikos sudėties požymių paprastai nebūna, kai kalbama apie pagalbą šeimos nariams, humanitarinės pagalbos teikimą arba paramą, teikiamą siekiant patenkinti pagrindinius žmogaus poreikius. Trečiųjų šalių piliečiams neturėtų būti taikoma baudžiamoji atsakomybė už tai, kad jų atžvilgiu buvo įvykdyta nusikalstama veika. Be to, šia direktyva nesiekama kriminalizuoti pagalbą, teikiamą šeimos nariams, ir humanitarinės pagalbos arba paramos, kuria siekiama patenkinti pagrindinius žmonių poreikius ir kuri trečiųjų šalių piliečiams teikiama laikantis teisinių įsipareigojimų;

- (8) padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi poveikis juntamas ne tik valstybėje narėje, į kurią atvykstama neteisėtai. Būtiniausias taisyklės dėl nusikalstamų veikų apibrėžties turėtų apimti veiksmus, atliekamus bet kurios valstybės narės teritorijoje, kad veiksmų dėl tokių nusikalstamų veikų galėtų imtis ne tik valstybės narės, į kurias neteisėtai atvykstama, su sąlyga, kad atitinkamos valstybės narės bus nustačiusios jurisdikciją šių nusikalstamų veikų atžvilgiu;
- (9) reikia atskirti nusikalstamą veiką, kurią sudaro padėjimas neteisėtai atvykti į Sąjungą, vykti per ją tranzitu ir joje apsigyventi, ir nusikalstamas veikas sunkinančiomis aplinkybėmis, dėl kurių asmenims ir visuomenei padaroma didesnė žala. Bausmių dydis turėtų atspindėti didesnę visuomenės susirūpinimą dėl sunkesnio pobūdžio ir žalingesnių veiksmų, todėl už sunkinančiomis aplinkybėmis padarytas nusikalstamas veikas turėtų būti baudžiama griežtesnėmis baudžiamosiomis sankcijomis;
- (10) valstybės narės turėtų taikyti šią direktyvą vadovaudamosi ir visapusiškai laikydamosi 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. Niujorko protokolu, įsipareigojimų, susijusių su galimybe gauti tarptautinę apsaugą, visų pirma negražinimo principo, ir pagrindinių teisių;
- (11) už nusikalstamas veikas skiriamos bausmės turėtų būti veiksmingos, atgrasomos ir proporcingos. Šiuo tikslu reikėtų nustatyti minimalias maksimalios laisvės atėmimo bausmės ribas fiziniams asmenims. Papildomos priemonės dažnai būna veiksmingos, todėl jas taip pat turėtų būti galima taikyti baudžiamojo proceso metu. Atsižvelgiant į galimą pavojų viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, kurį gali kelti trečiųjų šalių piliečiai, padarę šioje direktyvoje apibrėžtas nusikalstamas veikas, juos turėtų būti leidžiama grąžinti pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/115/EB⁵ arba pagal nacionalinės teisės aktus, jeigu valstybės narės pritaiko tos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies b punkto nuostatas po to, kai tokie piliečiai atlieka laisvės atėmimo bausmę valstybėje narėje, arba jeigu siekiama, kad jie atliktų laisvės atėmimo bausmę ar jos dalį trečiojoje šalyje, nedarant poveikio palankesnėms nuostatoms, kurios gali būti taikomos pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę. Be to, nedarant poveikio palankesnėms nuostatoms, kurios gali būti taikomos pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę, tiems trečiųjų šalių piliečiams turėtų būti draudžiama pakartotinai atvykti į valstybių narių teritoriją atitinkamą laikotarpį, kuris nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju ir kuris sunkiausiais atvejais gali siekti dešimt metų; Tai neturėtų daryti poveikio teisėjų ar teismų diskrecijai baudžiamosiose bylose atskirais atvejais skirti atitinkamas sankcijas;
- (12) nusikalstamos veikos sunkumo vertinimas taip pat turėtų apimti pasikėsinimus padaryti nusikalstamą veiką, kurios rezultatas nebuvo neteisėtas atvykimas į Sąjungą. Už pasikėsinimus, kurie tapo vieno ar kelių trečiųjų šalių piliečių mirties priežastimi, turėtų būti taikomos griežtesnės bausmės nei už kitų rūšių pasikėsinimus. Būtiniausių taisyklių dėl didžiausio bausmių už tokius pasikėsinimus dydžio nustatymas Sąjungos lygmeniu yra pagrįstas ir proporcingas, atsižvelgiant į tarpvalstybinį šios nusikalstamos veikos aspektą ir į tai, kad pasikėsinimas įvykdyti nusikalstamą veiką, dėl kurios žuvo trečiųjų šalių piliečiai, yra tokio pat sunkumo kaip padaryta nusikalstama veikla, dėl kurios žuvo žmonės;

⁵ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008 12 24, p. 98, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj>).

- (13) juridiniai asmenys turėtų būti patraukiami baudžiamojon atsakomybėn už padėjimą neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje, jeigu taip nustatyta nacionalinės teisės aktuose. Valstybės narės, kurių nacionalinės teisės aktuose nenumatyta baudžiamoji atsakomybė juridiniams asmenims, turėtų užtikrinti, kad jų administracinių sankcijų sistemose būtų numatytos tokio pobūdžio ir dydžio sankcijos, kurios būtų veiksmingos, atgrasančios ir proporcingos, kaip nustatyta šioje direktyvoje, kad būtų pasiekti jos tikslai. Kartu turėtų būti taikomos papildomos priemonės. Reikėtų atsižvelgti į juridinių asmenų finansinę padėtį, kad būtų užtikrintas sankcijos, t. y. baudžiamojo arba nebaudžiamojo pobūdžio baudos, atgrasomasis pobūdis, atitinkantis tokių juridinių asmenų pasaulinę apyvartą;
- (14) praktiškai paskirtų bausmių dydžių veiksmingumą reikėtų skatinti numatant bendras atsakomybę sunkinančias aplinkybes, kurios atspindėtų padarytos nusikalstamos veikos sunkumą. Sunkiausiomis aplinkybėmis turėtų būti laikomos situacijos, kurios yra palankios kitai neteisėtai veiklai, pavyzdžiui, išnaudojimui, įskaitant seksualinį išnaudojimą, manipuliavimui, asmens dokumentų atėmimui ir neteisėtam įdarbinimui;
- (15) praktiškai taikomų sankcijų dydžių suderinimas ir veiksmingumas taip pat turėtų būti skatinami nustatant bendras lengvinančias aplinkybes, atspindinčias šioje direktyvoje nurodytą nusikalstamą veiką padariusių fizinių ar juridinių asmenų indėlį bendradarbiaujant su kompetentingomis nacionalinėmis institucijomis joms tiriant ar nustatant tokios nusikalstamos veikos atvejus;
- (16) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl senaties terminų, kad jos galėtų veiksmingai kovoti su šioje direktyvoje nurodytomis nusikalstamomis veikomis, nedarant poveikio nacionalinėms taisyklėms, kuriomis nenustatomi tyrimo, baudžiamojo persekiojimo ir vykdymo senaties terminai;
- (17) siekiant kovoti su padėjimu neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje, itin svarbu užtikrinti veiksmingą pajamų iš nusikaltimų ir nusikaltimo priemonių, naudojamų nusikalstamoms veikoms vykdyti, įskaitant, pavyzdžiui, laivus, variklius ir kitas laivų sudedamąsias dalis bei transporto priemones, areštą. Šiuo tikslu turėtų būti visapusiškai išnaudojamos esamos priemonės, susijusios su pajamų iš nusikaltimų ir nusikaltimo priemonių išaldymu ir konfiskavimu, pavyzdžiui, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES⁶;
- (18) atsižvelgiant į šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų tarpvalstybinį pobūdį, neteisėtą veiką padariusių asmenų judumą ir galimybes atlikti tarpvalstybinius tyrimus, būtina nustatyti taisykles dėl valstybių narių jurisdikcijos nustatymo, kad būtų galima veiksmingai kovoti su tokiu elgesiu. Jeigu neteisėtas vykimasis tranzitu ar apsigyvenimas ar jo dalis vyksta tam tikros valstybės narės teritorijoje, kita valstybė narė nei ta, į kurią buvo pirmą kartą atvykta be leidimo, turėtų turėti galimybę nustatyti jurisdikciją. Dėl šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų sunkumo ir tarpvalstybinio pobūdžio jurisdikcija turi būti nustatoma ne tik fizinių asmenų, kurie yra atitinkamos valstybės narės piliečiai, bet ir trečiųjų šalių piliečių, kurių įprastinė gyvenamoji vieta yra jos teritorijoje, atžvilgiu. Jurisdikcija juridinių asmenų atžvilgiu turėtų būti nustatoma, kai jie yra įsisteigę atitinkamoje valstybėje narėje arba vykdo bet kokią veiklą ar jos dalį tos valstybės narės teritorijoje. Dėl tų pačių priežasčių

⁶ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127, 2014 4 29, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

būtina, kad valstybė narė nustatytų jurisdikciją, susijusią su nusikalstamomis veikomis, padarytomis valstybėje narėje registruotuose arba su jos vėliava plaukiojančiuose laivuose ir orlaiviuose. Valstybės narės, įskaitant tas, į kurias neteisėtai atvykstama pirmą kartą, turėtų nustatyti jurisdikciją, susijusią su šioje direktyvoje nurodytomis nusikalstamomis veikomis, kai dėl to trečiosios šalies piliečiai, kurių atžvilgiu buvo padaryta nusikalstama veika, atvyksta į atitinkamą valstybę narę, vyksta per ją tranzitu arba joje apsigyvena;

- (19) tais atvejais, kai padedama trečiosios šalies piliečiui, mėginančiam pasiekti valstybės narės teritoriją, atitinkamos valstybės narės taip pat gali nustatyti savo jurisdikciją, susijusią su tokiais pasikėsinimais, net jeigu tas trečiosios šalies pilietis neatvyksta į jų teritoriją. Valstybės narės turėtų bent nustatyti savo jurisdikciją, susijusią su pasikėsinimu padaryti nusikalstamą veiką, dėl kurios žuvo trečiosios šalies pilietis;
- (20) jeigu nusikalstama veika padaroma daugiau nei vienos valstybės narės jurisdikcijoje, atitinkamos valstybės narės turėtų bendradarbiauti, siekdamos nustatyti, kuri valstybė narė galėtų geriausiai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Jeigu atitinkamų valstybių narių kompetentingos institucijos, bendradarbiaudamos arba surengusios tiesiogines konsultacijas pagal Tarybos pamatinį sprendimą 2009/948/TVR⁷, nusprendžia centralizuoti baudžiamosios bylos nagrinėjimą vienoje valstybėje narėje, perkeldamos baudžiamosios bylos nagrinėjimą, tokiam perkėlimui turėtų būti taikomas Reglamentas (ES).../... [*siūlomas reglamentas dėl baudžiamųjų bylų nagrinėjimo perkėlimo*]⁸. Šiuo tikslu reikėtų tinkamai atsižvelgti į atitinkamus to reglamento 5 straipsnyje nustatytus kriterijus. Tokių kriterijų prioritetai ir svarba turėtų būti nustatomi atsižvelgiant į faktus ir esmę kiekvienu konkrečiu atveju;
- (21) siekiant užkirsti kelią padėjimui neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje, turėtų būti naudojami tiek baudžiamosios teisenos, tiek prevenciniai mechanizmai. Šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų prevencija turėtų sumažinti poreikį imtis atsakomųjų veiksmų baudžiamosios teisenos srityje ir turėtų padėti pasiekti geresnių rezultatų mažinant nusikalstamumą. Tokiomis priemonėmis turėtų būti siekiama didinti visuomenės informuotumą ir jas taikant turėtų būti vykdomos informacinės kampanijos, moksliniai tyrimai ir švietimo programos. Šios kampanijos ir programos turėtų būti įgyvendinamos bendradarbiaujant su kitomis valstybėmis narėmis, atitinkamomis Sąjungos agentūromis ir trečiosiomis šalimis;
- (22) šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas atskleidžiančioms, tiriančioms, vykdančioms baudžiamąjį persekiojimą už jas ir priimančioms teismo sprendimus nacionalinėms valdžios institucijoms trūksta išteklių ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimų, todėl atsiranda kliūčių mėginant veiksmingai užkirsti kelią tokioms nusikalstamoms veikoms ir bausti už jas. Visų pirma, nepakankami ištekliai gali trukdyti valdžios institucijoms imtis veiksmų arba apriboti jų vykdymo užtikrinimo veiksmus, todėl pažeidėjai gali išvengti atsakomybės arba gauti tokias bausmes, kurios neatitinka nusikalstamos veikos sunkumo. Todėl reikėtų nustatyti būtiniausius kriterijus dėl išteklių ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimų;
- (23) veiksmingas užkardymo grandinės veikimas priklauso nuo įvairių ekspertinių gebėjimų. Dėl su padėjimu neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje

⁷ 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo (OL L 328, 2009 12 15, p. 42), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2009/948/oj>.

⁸ COM(2023) 185 final.

susijusių problemų sudėtingumo ir tokių nusikalstamų veikų pobūdžio reikia laikytis daugiadalykio požiūrio, būtinos aukšto lygio teisinės žinios, techninė kvalifikacija ir finansinė parama, taip pat aukšto lygio pasirengimas ir specializacija visose kompetentingose valdžios institucijose. Valstybės narės turėtų rengti mokymus, atitinkančius asmenų, kurie nustato, tiria su padėjimu neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje susijusias nusikalstamas veikas, vykdo baudžiamąjį persekiojimą už jas arba priima dėl jų sprendimus, funkcijas;

- (24) siekdamas užtikrinti sėkmingą vykdymą, valstybės narės turėtų suteikti galimybę naudotis veiksmingomis šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų tyrimo priemonėmis, pavyzdžiui, jų nacionalinės teisės aktuose nustatytais priemonėmis, skirtomis kovoti su organizuotu nusikalstamumu ar kitais sunkiais nusikaltimais, įskaitant, pavyzdžiui, ryšių perėmimą, sekimą, įskaitant stebėjimą elektroninėmis priemonėmis, banko sąskaitų stebėseną ir kitas finansų tyrimų priemones. Šios priemonės turėtų būti taikomos laikantis proporcingumo principo ir visiškai paisant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos. Pagal nacionalinę teisę tiriamų nusikalstamų veikų sunkumas ir pobūdis turėtų pateisinti šių tyrimo priemonių naudojimą. Turėtų būti paisoma teisės į asmens duomenų apsaugą;
- (25) internetiniam turiniui, kuris gali būti laikomas šioje direktyvoje nurodytomis nusikalstamomis veikomis arba kuriuo sudaromos palankesnės sąlygos tokioms nusikalstamoms veikoms, visų pirma internetu padedant arba viešai kurstant neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi ES, bus taikomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2022/2065⁹ nustatytos priemonės, susijusios su neteisėtu turiniu;
- (26) siekiant veiksmingai kovoti su padėjimu neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje, būtina, kad valstybių narių kompetentingos institucijos rinktų tikslus, nuoseklius ir palyginamus duomenis apie šioje direktyvoje nurodytų nusikalstamų veikų mastą, tendencijas, kovos su jomis pastangas ir šių pastangų rezultatus. Valstybės narės turėtų rinkti ir teikti Komisijai atitinkamus statistinius duomenis apie tokias nusikalstamas veikas. Komisija, remdamasi valstybių narių perduotais duomenimis, turėtų reguliariai vertinti ir skelbti rezultatus. Valstybės narės taip pat turėtų reguliariai rinkti ir platinti statistinius duomenis ir informaciją, susijusius su šios direktyvos taikymu, kad būtų galima stebėti jos įgyvendinimą. Statistinius duomenis turėtų būti įmanoma palyginti tarp valstybių narių ir jie turėtų būti renkami taikant bendrus būtiniausias standartus;
- (27) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. nustatyti būtiniausias padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje prevencijos ir kovos su šia veikla taisyklės, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomo veiksmo masto to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (28) šia direktyva paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažįstamų principų, visų pirma pagarbos žmogaus orumui ir jo apsaugos, teisės į asmens neliečiamybę, kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimo, teisės į laisvę ir saugumą, vaiko teisių, asociacijų

⁹ 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas) (OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

- laisvės, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei baudmės proporcingumo principų ir *ne bis in idem* draudimo;
- (29) šia direktyva siekiama iš dalies pakeisti ir praplėsti Direktyvos 2002/90/EB ir Pamatinio sprendimo 2002/946/TVR nuostatas. Kadangi pakeitimai, kuriuos reikia padaryti, yra esminiai, siekiant aiškumo visa Direktyva 2002/90/EB ir visas Pamatinis sprendimas 2002/946/TVR turėtų būti pakeisti valstybių narių, kurioms privaloma ši direktyva, atžvilgiu;
- (30) šia direktyva nedaromas poveikis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB¹⁰ ir Susitarimo dėl JK išstojimo iš ES taikymui¹¹;
- (31) Airija taiko šią direktyvą pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 19 dėl į Europos Sąjungos sistemą integruotos Šengeno *acquis* 5 straipsnio 1 dalį ir Tarybos sprendimo 2002/192/EB¹² 6 straipsnio 2 dalį;
- (32) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma. Kadangi ši direktyva grindžiama Šengeno *acquis*, remdamasi to protokolo 4 straipsniu, per šešis mėnesius po to, kai Taryba nusprendžia dėl šios direktyvos, Danija turėtų nuspręsti, ar ją įtrauks į savo nacionalinę teisę;
- (33) Islandijos ir Norvegijos atžvilgiu šia direktyva plėtojamos Šengeno *acquis*¹³ nuostatos, kaip tai suprantama Europos Sąjungos Tarybos ir Islandijos Respublikos bei Norvegijos Karalystės susitarime dėl pastarųjų asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*, kurios patenka į Tarybos sprendimo 1999/437/EB¹⁴ 1 straipsnio A punkte nurodytą sritį;
- (34) Šveicarijos atžvilgiu šia direktyva plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip tai suprantama Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarime dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*¹⁵, kurios patenka į Sprendimo 1999/437/EB 1 straipsnio A punkte nurodytą sritį, minėtą sprendimą taikant kartu su Tarybos sprendimo 2008/146/EB¹⁶ 3 straipsniu;

¹⁰ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

¹¹ Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (2019/C 384 I/01) (OL C 384 I, 2019 11 12, p. 1), ELI: [http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019\(3\)/oj](http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019(3)/oj).

¹² 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas 2002/192/EB dėl Airijos prašymo dalyvauti įgyvendinant kai kurias Šengeno *acquis* nuostatas (OL L 64, 2002 3 7, p. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).

¹³ OL L 176, 1999 7 10, p. 36, ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj).

¹⁴ 1999 m. gegužės 17 d. Tarybos sprendimas 1999/437/EB dėl tam tikrų priemonių taikant Europos Sąjungos Tarybos, Islandijos Respublikos ir Norvegijos Karalystės sudarytą susitarimą dėl šių dviejų valstybių asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* (OL L 176, 1999 7 10, p. 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

¹⁵ OL L 53, 2008 2 27, p. 52.

¹⁶ 2011 m. kovo 7 d. Tarybos sprendimas 2011/350/ES dėl Europos Sąjungos, Europos bendrijos, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės protokolo dėl Lichtenšteino

- (35) Lichtenšteino atžvilgiu šia direktyva plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip tai suprantama Europos Sąjungos, Europos bendrijos, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės protokole dėl Lichtenšteino Kunigaikštystės prisijungimo prie Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis*¹⁷, kurios patenka į Tarybos sprendimo 1999/437/EB 1 straipsnio A punkte nurodytą sritį, minėtą sprendimą taikant kartu su Tarybos sprendimo 2011/350/ES¹⁸ 3 straipsniu;
- (36) Kipro, Bulgarijos ir Rumunijos atžvilgiu ši direktyva yra aktas, grindžiamas Šengeno *acquis* arba kitaip su ja susijęs, kaip apibrėžta atitinkamai 2003 m. Stojimo akto 3 straipsnio 1 dalyje ir 2005 m. Stojimo akto 4 straipsnio 1 dalyje,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatomos būtiniausios taisyklės dėl nusikalstamų veikų apibrėžties ir bausmių padėjimo trečiųjų šalių piliečiams neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi srityje, taip pat tokių nusikalstamų veikų prevencijos ir kovos su jomis priemonės.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1. trečiosios šalies pilietis – asmuo, kuris nėra Sąjungos pilietis, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnio 1 dalyje, ir kuris nėra asmuo, besinaudojantis laisvo judėjimo teise pagal Sąjungos teisę, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399¹⁹ 2 straipsnio 5 dalyje;
2. nelydimas nepilnametis – jaunesnis nei 18 metų trečiosios šalies pilietis, kuris į valstybių narių teritoriją atvyko nelydimas pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar nacionalinę praktiką už jį atsakingo suaugusiojo, ir tol, kol jis nėra faktiškai prižiūrimas tokio asmens, taip pat nepilnametis, atvykęs į valstybės narės teritoriją ir joje paliktas be priežiūros;

Kunigaikštystės prisijungimo prie Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* sudarymo Europos Sąjungos vardu, kiek tai susiję su patikrinimų prie vidaus sienų panaikinimu ir asmenų judėjimu (OL L 160, 2011 6 18, p. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁷ OL L 160, 2011 6 18, p. 21.

¹⁸ 2011 m. kovo 7 d. Tarybos sprendimas 2011/350/ES dėl Europos Sąjungos, Europos bendrijos, Šveicarijos Konfederacijos ir Lichtenšteino Kunigaikštystės protokolo dėl Lichtenšteino Kunigaikštystės prisijungimo prie Europos Sąjungos, Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* sudarymo Europos Sąjungos vardu, kiek tai susiję su patikrinimų prie vidaus sienų panaikinimu ir asmenų judėjimu (OL L 160, 2011 6 18, p. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁹ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 077, 2016 3 23, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj>).

3. juridinis asmuo – bet kuris juridinis asmuo, turintis šį statusą pagal taikomą nacionalinę teisę, išskyrus valstybes arba kitas valdžios funkcijas vykdančias viešąsias institucijas ir viešąsias tarptautines organizacijas.

3 straipsnis

Nusikalstamos veikos

1. Valstybės narės užtikrina, kad tyčinis padėjimas trečiosios šalies piliečiui atvykti į bet kurios valstybės narės teritoriją, vykti per ją tranzitu ar joje apsigyventi pažeidžiant atitinkamą Sąjungos teisę arba atitinkamos valstybės narės teisės aktus dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo, vykimo tranzitu ir apsigyvenimo būtų laikomas nusikalstama veika, jeigu:
 - a) tokią veiką vykdančio asmens prašoma suteikti, tiesiogiai ar netiesiogiai gauna arba priima finansinę ar materialinę naudą arba pažadą ją gauti, arba padaro tokią veiką, siekdamas gauti tokią naudą, arba
 - b) yra didelė tikimybė, kad asmeniui bus padaryta didelė žala.
2. Valstybės narės užtikrina, kad tyčinis trečiosios šalies piliečių kurstymas atvykti į bet kurios valstybės narės teritoriją, vykti per ją tranzitu ar joje apsigyventi pažeidžiant atitinkamą Sąjungos teisę arba atitinkamos valstybės narės teisės aktus dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo, vykimo tranzitu ir apsigyvenimo būtų laikomas nusikalstama veika.

4 straipsnis

Nusikalstamos veikos atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis

Valstybės narės užtikrina, kad 3 straipsnyje nurodyta veika būtų laikoma nusikalstama veika atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis, jeigu:

- a) nusikalstama veika buvo padaryta nusikalstamos organizacijos, kaip apibrėžta Tarybos pamatiniame sprendime 2008/841/TVR²⁰;
- b) dėl tyčia arba dėl didelio neatsargumo padarytos nusikalstamos veikos buvo padaryta didelė žala arba sukeltas pavojus trečiųjų šalių piliečiams, kurių atžvilgiu buvo vykdoma nusikalstama veika;
- c) nusikalstama veika padaryta naudojant sunkių formų smurtą;
- d) trečiųjų šalių piliečiai, kurių atžvilgiu buvo vykdoma nusikalstama veika, buvo ypač pažeidžiami, įskaitant nelydimus nepilnamečius;
- e) dėl nusikalstamos veikos žuvo trečiųjų šalių piliečiai, kurių atžvilgiu buvo vykdoma nusikalstama veika.

²⁰ 2008 m. spalio 24 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/841/TVR dėl kovos su organizuotu nusikalstamumu (OL L 300, 2008 11 11, p. 42, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2008/841/oj>).

5 straipsnis

Kurstymas, bendrininkavimas ir pasikėsinimas

Valstybės narės užtikrina, kad už kurstymą, bendrininkavimą ir pasikėsinimą padaryti bet kurią iš 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų būtų baudžiama kaip už nusikalstamą veiką.

6 straipsnis

Fiziniam asmeniui taikomos sankcijos

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad už 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama taikant veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias baudžiamąsias sankcijas.
2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad už 3 straipsnyje nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali trukmė ne mažesnė kaip treji metai.
3. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už 4 straipsnio a–d punktuose nurodytas nusikalstamas veikas būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali trukmė ne mažesnė kaip dešimt metų.
4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad už 4 straipsnio e punkte nurodytas nusikalstamas veikas, įskaitant pasikėsinimą padaryti toje nuostatoje nurodytą nusikalstamą veiką, būtų baudžiama laisvės atėmimo bausme, kurios maksimali trukmė ne mažesnė kaip penkiolika metų.
5. Be 1–4 dalyse nustatytų baudžiamųjų sankcijų, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad fiziniams asmenims, kurie buvo nuteisti už vienos iš 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų padarymą, galėtų būti taikomos kompetentingos institucijos nustatytos baudžiamojo arba nebaudžiamojo pobūdžio sankcijos arba priemonės, įskaitant:
 - a) leidimų ar įgaliojimų verstis veikla, kurią vykdant buvo padaryta nusikalstama veika, panaikinimą arba draudimą tiesiogiai ar per tarpininką vykdyti profesinę veiklą, kurią vykdant buvo padaryta nusikalstama veika;
 - b) grąžinimą po bausmės vykdymo valstybėje narėje arba paskirtos bausmės ar jos dalies įvykdymo trečiojoje šalyje, į kurią grąžinama, nedarant poveikio palankesnėms nuostatoms, kurios gali būti taikomos pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę;
 - c) draudimą atvykti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje atitinkamą ne daugiau kaip dešimties metų laikotarpį, nedarant poveikio palankesnėms nuostatoms, kurios gali būti taikomos pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę;
 - d) draudimą gauti viešąjį finansavimą, įskaitant draudimą dalyvauti konkursuose ir gauti dotacijas bei koncesijas;
 - e) baudas;

f) pajamų, gautų padarius nusikalstamą veiką, ir priemonių, naudotų darant tokią veiką, išaldymą ir konfiskavimą, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/42/ES²¹.

7 straipsnis

Juridinių asmenų atsakomybė

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad juridiniai asmenys galėtų būti traukiami atsakomybėn už 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas, kurias jų naudai padarė asmuo, veikęs individualiai arba kaip tokio juridinio asmens struktūros narys, einantis to juridinio asmens struktūroje vadovaujamas pareigas, jeigu jis turėjo:
 - a) teisę atstovauti tam juridiniam asmeniui;
 - b) įgaliojimus priimti sprendimus to juridinio asmens vardu;
 - c) įgaliojimus vykdyti to juridinio asmens vidaus kontrolę.
2. Valstybės narės taip pat imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad juridinis asmuo galėtų būti traukiamas atsakomybėn tais atvejais, kai dėl 1 dalyje nurodyto asmens nepakankamos priežiūros ar kontrolės 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas to juridinio asmens naudai padarė jam pavaldus asmuo.
3. Juridinių asmenų atsakomybė pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis turi apimti baudžiamąsias bylas fiziniams asmenims, kurie padarė, kurstė arba padėjo padaryti 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas.

8 straipsnis

Juridiniams asmenims taikomos sankcijos

1. Valstybės narės imasi priemonių, reikalingų užtikrinti, kad pagal 7 straipsnį pripažintam atsakingu juridiniam asmeniui būtų taikomos veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios sankcijos.
2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad juridiniams asmenims, pagal 7 straipsnį pripažintiems atsakingais už 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas, skiriamos sankcijos apimtų:
 - a) baudžiamojo arba nebaudžiamojo pobūdžio baudas;
 - b) teisės į valstybės teikiamas lengvatas, pagalbą ar subsidijas atėmimą;
 - c) laikiną arba nuolatinį draudimą gauti viešąjį finansavimą, įskaitant draudimą dalyvauti konkursuose ir gauti dotacijas bei koncesijas;
 - d) laikiną arba nuolatinį teisės vykdyti komercinę veiklą atėmimą;
 - e) teisminės priežiūros skyrimą;
 - f) likvidavimą teismo sprendimu;

²¹ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127, 2014 4 29, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

- g) laikiną arba galutinį įmonių, kuriomis buvo pasinaudota vykdant nusikalstamą veiką, uždarymą;
- h) leidimų vykdyti veiklą, kurią vykdant buvo padaryta nusikalstama veika, panaikinimą;
- i) pajamų, gautų padarius nusikalstamą veiką, ir priemonių, naudotų darant tokią veiką, išaldymą ir konfiskavimą, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2014/42/ES²².
3. Baudžiamojo arba nebaudžiamojo pobūdžio baudų dydis turi būti proporcingas atitinkamo juridinio asmens veiksmų sunkumui ir individualioms, finansinėms ir kitoms aplinkybėms. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad maksimalus tokių baudų dydis būtų ne mažesnis kaip:
- a) 3 proc. juridinio asmens bendros pasaulinės apyvartos finansiniais metais, einančiais prieš metus, kuriais buvo padaryta nusikalstama veika, arba 3 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų atveju finansiniais metais, einančiais prieš priimant sprendimą skirti baudą;
- b) 5 proc. juridinio asmens bendros pasaulinės apyvartos finansiniais metais, einančiais prieš metus, kuriais buvo padaryta nusikalstama veika, arba 4 straipsnio a–d punktuose nurodytų nusikalstamų veikų atveju finansiniais metais, einančiais prieš priimant sprendimą skirti baudą;
- c) 6 proc. juridinio asmens bendros pasaulinės apyvartos finansiniais metais, einančiais prieš metus, kuriais buvo padaryta nusikalstama veika, arba 4 straipsnio e punkte nurodytų nusikalstamų veikų atveju finansiniais metais, einančiais prieš priimant sprendimą skirti baudą.
4. Nustatydamos baudžiamojo arba nebaudžiamojo pobūdžio baudas pagal 3 dalį, valstybės narės gali numatyti taisykles, kurios turėtų būti taikomos tais atvejais, kai baudos dydžio neįmanoma nustatyti remiantis juridinio asmens bendra pasauline apyvarta finansiniais metais, ėjusiais prieš metus, kuriais buvo padaryta nusikalstama veika, arba finansiniais metais, ėjusiais prieš priimant sprendimą skirti baudą.

9 straipsnis

Atsakomybę sunkinančios aplinkybės

Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad dėl 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytos atitinkamos nusikalstamos veikos į toliau nurodytas aplinkybes galėtų būti atsižvelgiama kaip į atsakomybę sunkinančias aplinkybes:

- a) nusikalstamą veiką eidamas savo pareigas padarė valstybės pareigūnas;
- b) nusikalstama veika buvo susijusi su trečiųjų šalių piliečių, kurių atžvilgiu buvo padaryta nusikalstama veika, neteisėtu įdarbinimu, kaip nurodyta Europos

²² 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL L 127, 2014 4 29, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/52/EB²³, arba ją padarius buvo pasiektas toks rezultatas;

c) nusikalstamą veiką padaręs asmuo anksčiau buvo galutinai nuteistas už 3, 4 ar 5 straipsniuose nurodytas to paties pobūdžio nusikalstamas veikas;

d) nusikalstama veika buvo susijusi su trečiosios šalies piliečio, kurio atžvilgiu buvo padaryta nusikalstama veika, išnaudojimu arba manipuliavimu arba ją padarius buvo pasiektas toks rezultatas;

e) iš trečiųjų šalių piliečių, kurių atžvilgiu buvo padaryta nusikalstama veika, buvo atimti tapatybės ar kelionės dokumentai;

f) nusikalstama veika buvo padaryta turint šaunamąjį ginklą.

10 straipsnis

Atsakomybę lengvinančios aplinkybės

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų atveju atsakomybę lengvinančia aplinkybe galėtų būti laikoma tai, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo kompetentingoms institucijoms pateikė informaciją, kurios priešingu atveju jos nebūtų galėjusios gauti, taip padėdamas joms:

a) nustatyti ar patraukti baudžiamojon atsakomybėn kitus nusikalstamą veiką padariusius asmenis arba

b) rasti įrodymų.

11 straipsnis

Nusikalstamų veikų senaties terminai

1. Kad būtų galima atlikti 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų tyrimą, vykdyti su jomis susijusį baudžiamąjį persekiojimą, teismo procesą ir priimti teismo sprendimą, valstybės narės imasi būtinų priemonių nustatyti senaties terminą, kuris būtų pakankamos trukmės po tų veikų įvykdymo, kad tas nusikalstamas veikas būtų galima veiksmingai išnagrinėti.

2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad būtų galima iširti, vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, surengti teismo procesą ir priimti teismo sprendimą:

a) 3 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų atveju – ne mažiau kaip septynerius metus nuo nusikalstamos veikos padarymo;

b) 4 straipsnio a–d punktuose nurodytų nusikalstamų veikų atveju – ne mažiau kaip dešimt metų nuo nusikalstamos veikos padarymo;

c) 4 straipsnio e punkte nurodytų nusikalstamų veikų, įskaitant pasikėsinimą padaryti 4 straipsnio e punkte nurodytą nusikalstamą veiką, atveju – ne mažiau kaip penkiolika metų nuo nusikalstamos veikos padarymo.

3. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad būtų sudarytos sąlygos įvykdyti:

²³ 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/52/EB, kuria numatomi sankcijų ir priemonių nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams būtiniausi standartai (OL L 168, 2009 6 30, p. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/52/oj>).

- a) laisvės atėmimo bausmę, jeigu tokia bausmė paskiriama po galutinio apkaltinamojo nuosprendžio už 3 straipsnyje nurodytą nusikalstamą veiką, ne mažiau kaip septynerius metus nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo dienos;
 - b) laisvės atėmimo bausmę, jeigu tokia bausmė paskiriama po galutinio apkaltinamojo nuosprendžio už 4 straipsnio a–d punktuose nurodytą nusikalstamą veiką, ne mažiau kaip dešimt metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo dienos;
 - c) laisvės atėmimo bausmę, jeigu tokia bausmė paskiriama po galutinio apkaltinamojo nuosprendžio už 4 straipsnio e punkte nurodytą nusikalstamą veiką, įskaitant pasikėsinimą padaryti 4 straipsnio e punkte nurodytą nusikalstamą veiką, ne mažiau kaip penkiolika metų nuo galutinio apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo dienos.
4. Nukrypdamos nuo šio straipsnio 2 ir 3 dalių, valstybės narės gali nustatyti trumpesnę senaties terminą su sąlyga, kad konkrečių veiksmų atveju šis terminas gali būti pertrauktas arba sustabdytas. Šis terminas turi būti ne trumpesnis nei:
- a) penkeri metai 3 straipsnyje nurodytų nusikalstamų veikų atvejais;
 - b) aštuoneri metai 4 straipsnio a–d punktuose nurodytų nusikalstamų veikų atveju;
 - c) dešimt metų 4 straipsnio e punkte nurodytų nusikalstamų veikų, įskaitant pasikėsinimą padaryti 4 straipsnio e punkte nurodytą nusikalstamą veiką, atvejais.

12 straipsnis

Jurisdikcija

1. Kiekviena valstybė narė nustato savo jurisdikciją dėl 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytos nusikalstamos veikos, kai nusikalstama veika:
 - a) visa arba iš dalies buvo padaryta jos teritorijoje;
 - b) buvo padaryta vieno iš jos piliečių arba trečiųjų šalių piliečių, kurių įprastinė gyvenamoji vieta yra jos teritorijoje;
 - c) buvo padaryta juridinio asmens, kuris
 - i) yra įsisteigęs jos teritorijoje arba
 - ii) vykdė jos teritorijoje visą arba dalį savo veiklos, naudai;
 - d) buvo padaryta su jos vėliava plaukiojančiame laive arba joje registruotame orlaivyje;
 - e) tapo priežastimi, dėl kurios trečiosios šalies piliečiai, kurių atžvilgiu buvo vykdoma nusikalstama veika, atvyko į tos valstybės narės teritoriją, vyko per ją tranzitu arba joje apsigyveno.
2. Valstybės narės nustato jurisdikciją, susijusią su pasikėsinimais padaryti 4 straipsnio e punkte nurodytą nusikalstamą veiką, kai veiksmus būtų buvę galima laikyti nusikalstama veika, su kuria susijusi jurisdikcija būtų nustatyta pagal 1 dalį.
3. Vykdydama baudžiamąjį persekiojimą už 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas, padarytas už valstybės narės teritorijos ribų, kiekviena valstybė narė imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad jos jurisdikcijai nebūtų taikoma nė viena iš šių sąlygų:

- a) veikos laikomos baudžiamosiomis jų padarymo vietoje;
 - b) baudžiamasis persekiojimas gali būti pradėtas tik po to, kai buvo perduota informacija iš vietos, kurioje buvo įvykdyta nusikalstama veika, valstybės.
4. Jeigu 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodyta nusikalstama veika priklauso daugiau negu vienos valstybės narės jurisdikcijai, šios valstybės narės bendradarbiauja siekdamos nustatyti, kuri valstybė narė turės nagrinėti baudžiamąją bylą. Prireikus, laikantis Pamatinio sprendimo 2009/948/TVR 12 straipsnio, byla perduodama Eurojustui.

13 straipsnis

Prevencija

1. Valstybės narės imasi atitinkamų veiksmų, pavyzdžiui, įgyvendina informavimo ir informuotumo didinimo kampanijas, taip pat vykdo mokslinius tyrimus ir švietimo programas, kuriais siekiama didinti visuomenės informuotumą ir sumažinti 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų padarymo atvejų skaičių.
2. Prireikus valstybės narės, bendradarbiaudamos su kitomis valstybėmis narėmis, atitinkamomis Sąjungos agentūromis ir trečiosiomis šalimis, imasi priemonių, reikalingų 1 dalyje nurodytai veiklai vykdyti.

14 straipsnis

Ištekliai

Valstybės narės užtikrina, kad nacionalinės valdžios institucijos, gebančios išaiškinti, tirti 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas ir patraukti už jas baudžiamojon atsakomybėn arba priimti dėl jų teismo sprendimus, turėtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų ir pakankamai finansinių, techninių ir technologinių išteklių, būtinų jų pareigoms, susijusioms su šios direktyvos įgyvendinimu, veiksmingai vykdyti.

15 straipsnis

Mokymas

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad teisėsaugos, teisminių institucijų ir institucijų, kurioms pavesta tirti 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas ir nagrinėti atitinkamas baudžiamąsias bylas, darbuotojams būtų skiriama pakankamai išteklių ir būtų reguliariai rengiami specializuoti jų mokymai.
2. Nedarant poveikio teismų nepriklausomumui, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad teisėjams, prokurorams, teisėsaugos ir teisminių institucijų darbuotojams ir kompetentingų institucijų darbuotojams, dalyvaujantiems nagrinėjant baudžiamąsias bylas ir atliekant tyrimus, būtų reguliariai rengiami šios direktyvos tikslus atitinkantys specializuoti mokymai.

16 straipsnis

Tyrimo priemonės

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad tiriant 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytas nusikalstamas veikas ar vykdant baudžiamąjį persekiojimą už jas būtų prieinamos veiksmingos ir proporcingos tyrimo priemonės. Prireikus šios priemonės apima specialias

tyrimo priemonės, pavyzdžiui, naudojamas kovojant su organizuotu nusikalstamumu ar kitais sunkiais nusikaltimais.

17 straipsnis

Duomenų rinkimas ir statistika

1. Valstybės narės renka statistinius duomenis, suskirstytus pagal 3, 4 ir 5 straipsniuose nurodytų nusikalstamų veikų rūšis.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti statistiniai duomenys turi apimti bent:
 - a) trečiųjų šalių piliečių, kurių atžvilgiu buvo vykdoma nusikalstama veika, skaičių, suskirstant duomenis pagal pilietybę, lytį ir amžių (vaikai / suaugusieji);
 - b) vidutinę baudžiamųjų bylų tyrimų trukmę;
 - c) fizinių asmenų, patrauktų baudžiamojon atsakomybėn už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas, skaičių, suskirstant duomenis pagal lytį ir pilietybę;
 - d) juridinių asmenų, patrauktų baudžiamojon atsakomybėn už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas, skaičių, suskirstant duomenis pagal įsisteigimo vietą;
 - e) prokuratūrų sprendimų skaičių, suskirstytą pagal sprendimo rūšį (traukti baudžiamojon atsakomybėn arba nevykdyti baudžiamojo persekiojimo);
 - f) galutinių teismo sprendimų skaičių, suskirstytą pagal sprendimo rūšį (apkaltinamasis nuosprendis, išteisinimas, bylos nutraukimas arba nenutraukimas dėl jos esmės, įskaitant bylų išsprendimą be teismo);
 - g) fizinių asmenų, nuteistų už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas, skaičių, suskirstant duomenis pagal lytį ir pilietybę;
 - h) fizinių asmenų, kuriems buvo skirtos bausmės, skaičių, suskirstytą pagal bausmių rūšis ir dydį (laisvės atėmimas, baudos, kt.), lytį ir pilietybę;
 - i) juridinių asmenų, nuteistų už šioje direktyvoje nurodytas nusikalstamas veikas ir kuriems buvo skirtos baudos, skaičių;
 - j) juridinių asmenų, kuriems buvo skirtos sankcijos, skaičių, suskirstant duomenis pagal įsisteigimo vietą ir sankcijų rūšį (baudos, kt.);
 - k) vidutinę pirmosios instancijos, antrosios instancijos ir kasacinio teismo procesų trukmę.
3. Valstybės narės kiekvienais metais iki liepos 1 d. kompiuterio skaitoma ir disagreguota forma paskelbia 2 dalyje nurodytus praėjusių metų statistinius duomenis ir perduoda juos Komisijai.

18 straipsnis

Direktyvos 2002/90/EB ir pamatinio sprendimo 2002/946/TVR pakeitimas

1. Direktyva 2002/90/EB ir Pamatinis sprendimas 2002/946/TVR pakeičiami valstybių narių, kurioms ši direktyva privaloma, atžvilgiu, nedarant poveikio šių valstybių narių pareigoms dėl tų priemonių perkėlimo į nacionalinę teisę datos.

2. Valstybių narių, kurioms ši direktyva privaloma, atžvilgiu nuorodos į Direktyvą 2002/90/EB ir Pamatinį sprendimą 2002/946/TVR laikomos nuorodomis į šią direktyvą.

19 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip [vieni metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos] įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, kurių reikia siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.
2. Valstybės narės, priimdamos tuos teisės aktus, daro juose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma juos oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
3. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

20 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

21 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva pagal Sutartis skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas / Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė